

Folkrörelsepolitiskt program

En grund för att utveckla demokratin och
den svenska modellen

”Ett starkt och levande civilsamhälle är demokratins underbyggnad. Det består av ideella föreningar och stiftelser, folkrörelser och samfund, kooperativ, aktionsgrupper och nätverk, som har byggts av människor som i fri samverkan vill förverkliga sina idéer, utveckla gemenskapen och tillvarata sina intressen.”

Ur Socialdemokraternas partiprogram 2013, *Ett program för förändring*

Folkrörelser en förutsättning för den svenska modellen

Vi socialdemokrater har alltid bejakat förändring, utveckling och människors möjlighet att gemensamt skapa ett gott samhälle. Kraften till förändring uppstår när människor möts och får bryta argument och utveckla idéer. Fri och öppen dialog är helt avgörande, liksom frihet att organisera sig, frihet att yttra sig och frihet att vara medlem eller låta bli att vara det. Vårt samhällsbygge grundar sig på en tilltro till medborgarnas engagemang och respekt för deras självständiga förmåga till organisering. Vi vill att människor deltar i samhället och bidrar till demokratin. Ett starkt och levande civilsamhälle ger demokratin styrka.

Folkrörelserna och det civila samhället har varit aktiva i uppbyggnaden av den svenska modellen och ska fortsätta vara det i modellens framtida förändring och utveckling. En stark fackföreningsrörelse är avgörande för vår arbetsmarknadsmodell där starka parter förhandlar och samverkar i ett konfliktparternskap. Folkrörelser har en central roll i att visa på sociala problem och skapa gemensamma lösningar på problemen. Flera av våra offentligt styrda och finansierade välfärdstjänster bygger på idéer och verksamheter startade av idéburna föreningar. Även i dagens samhälle lyfter folkrörelser fram brister i samhällsbygget och hittar nya lösningar.

I folkrörelser möts olika åsikter och det finns demokratiska former för att enas om hur organisationen ska bedriva sin verksamhet och påverka samhället. Det ökar förståelsen för hur samhället fungerar och för olik tänkande. Folkrörelsernas roll i att utveckla den svenska modellen ger modellen en folklig förankring och skapar tillit mellan medborgarna.

Socialdemokraterna vill stärka sammanhållningen och tilliten i samhället. Goda förutsättningar för folkrörelser och det civila samhället behövs för att lyckas med detta. Vår politik ska bidra till att människor kan organisera sig och idéburna organisationers har möjlighet att utvecklas. Vi vill att alla ska kunna delta i det civila samhället. Kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet eller den egna plånbokens storlek ska inte avgöra möjligheten att samverka med andra. Unga ska kunna göra sina röster hörda och utveckla sina intressen oavsett deras föräldrars inkomst.

Vad är en folkrörelse?

I vårt samhälle finns en mångfald av organisationer som varken tillhör den offentliga sektorn eller är privata företag på marknaden. Det är mötesplatser fredade från kommersiella lönsamhetskrav där människor i fri samverkan kan förverkliga sina idéer, utveckla gemenskapen eller tillvarata sina gemensamma intressen. Några exempel är hembygdsföreningar, bridgeklubbar, vägföreningar, kooperativa förskolor, scouterna, pensionärsorganisationer, patientföreningar, nykterhetsrörelser, fackförbund, partier och religiösa samfund. Det kan också vara aktionsgrupper eller nätverk.

I dagens politik används begreppet civilsamhälle som samlingsbegrepp för dessa organisationer. Andra begrepp som beskriver delar av civilsamhället är folkrörelser, frivilligorganisationer och idéburna organisationer. I Sverige finns sedan länge en partiövergripande samsyn att människors organisering i det civila samhället är viktig för samhällsutvecklingen och demokratin.

De som engagerar sig i civilsamhället stärker sin tillit till andra människor och tro på sin egen förmåga att i demokratiska former utveckla samhället. De personer som saknar den tilliten och tilltron kan lätt dras till extrema, auktoritära rörelser med starka ledare. Vi socialdemokrater tror att stärkta folkrörelser stärker demokratin och är en viktig motkraft mot dagens växande populism och extremism.

Socialdemokraternas idé om ett solidariskt samhälle där alla människor får möjlighet att utvecklas och ta sin del av ansvaret återspeglas i synen på vår egen organisation och partiets syn på andra folkrörelser. Så har det varit historiskt och det slogs återigen fast i *Handslag för ett framtidsparti* som antogs på Socialdemokraternas kongress 2015. I vårt parti ska alla ha möjlighet att växa tillsammans med andra, forma politiken, påverka organisationen och utveckla arbetsformer. Socialdemokraterna ska ha förmågan att fånga upp rörelser i omvärlden och samarbeta med de folkrörelser som människor väljer att organisera sig i.

Vi vill:

- Att engagemanget i folkrörelser och civilsamhället ska stärkas.
- Att civilsamhällets särart som varken näringsverksamhet eller offentlig verksamhet värnas.
- Att kunskapen om civilsamhället ökar genom mer forskning, bättre statistikinsamling och kunskapsspridning.
- Att folkrörelsearkivens fortsatta verksamhet säkras.
- Att Socialdemokraterna ska ha nära kontakt och utbyte med folkrörelser som människor väljer att organisera sig i.

Stärka engagemanget

Viljan att organisera sig i det civila samhället är stark. Engagemanget i folkrörelser och civilsamhälle är fortsatt högt i Sverige. Det har blivit vanligare att engagera sig i löst organiserade nätverk eller tillfälliga aktiviteter medan organisationer med formellt medlemskap, stadgar och styrelse har svårare att attrahera aktiva medlemmar. Den här utvecklingen kan bidra till att människor har lättare att hitta former för engagemang som passar dem i olika skeden av livet. Samtidigt blir det svårare att veta vilka som företräder ett nätverk som är löst organiserat och hur många som står bakom deras krav. Den långsiktiga dialogen och påverkansarbete riskerar att försvagas.

Den digitala utvecklingen har möjliggjort nya former av engagemang och digitala mötesplatser. Rätt använd kan tekniken bidra till frihet och stärkt demokrati. Fel använd kan den resultera i populism, osäkerhet och undergräva hela samhällsbygget. För att gynna demokratin vill vi stärka ett brett offentligt samtal på nätet med en mångfald av åsikter. Idéburna föreningar är viktiga aktörer i det samtalet och har bidragit till ökat ansvarstagande från privata aktörer, till exempel internetleverantörer. Frivilligorganisationer har även spelat en viktig roll i arbetet mot falska nyheter, till exempel genom att bedöma artiklar utifrån deras trovärdighet och ge dem en rating. Det värde civilsamhället spelar för att skapa en demokratisk digital värld måste erkännas och uppmuntras.

För ett levande civilsamhälle där olika åsikter kan brytas är fysiska möten mellan människor fortsatt nödvändiga. Det är viktigt att det finns fysiska mötesplatser fria från marknadsintressen för dialog och idéutbyte.

Vi vill:

- Värna civilsamhällets självständighet och rätt att organisera sig i de former som passar bäst.
- Stödja idéburna organisationers arbete för en demokratisk digital värld utan näthat, hot och falska nyheter.
- Bidra till fysiska mötesplatser där frivilligorganisationer kan ordna möten och nya former för engagemang kan prövas.

Ökat offentligt stöd till civilsamhällets organisationer

Vi vill stärka engagemanget i civilsamhällets organisationer, bland annat genom ökat offentligt stöd. Det är särskilt viktigt att ungdomsorganisationer får bra förutsättningar. För att säkerhetsställa att stödet når demokratiska frivilligorganisationer behövs krav på stadgar, demokratiskt vald styrelse och ekonomisk återrapportering på en rimlig nivå i förhållande till hur stort bidraget är.

Med offentliga bidrag ska även följa krav på respekt för demokratins idéer, mänskliga rättigheter, jämställdhet och förbud mot diskriminering.

Folkrörelsernas förutsättningar för att engagera medlemmar och fungera som grund för demokratisk dialog påverkas av hur det offentliga stödet ser ut. De senare åren har det skett en utveckling mot minskat stöd till föreningarnas löpande arbete och mer riktade projektstöd. Det har fört med sig ökad administration, både i ansökningsförfarande och i den ofta omfattande redovisningen av projekten. Det har också skapat en obalans där en stor del av folkrörelsernas verksamhet sker i projektform medan det långsiktiga folkrörelsearbetet med idéutveckling och opinionsbildning har fått mindre utrymme. Vi socialdemokrater vill öka det generella organisationsstödet för att stärka folkrörelserna självständighet som demokratisk kraft.

Vi vill:

- Öka stödet till civilsamhällets organisationer, i synnerhet ungdomsorganisationer.
- Att offentligt stöd ska ges med krav på demokratiskt vald styrelse och ekonomisk återrapportering samt respekt för demokratins idéer, mänskliga rättigheter, jämställdhet och förbud mot diskriminering.
- Öka det generella stödet i offentliga bidrag till civilsamhällets organisationer för att uppnå en bra balans mellan generell stöd och projektbidrag.

Frivilligt ideellt arbete och betalt arbete

Stora delar av det civila samhällets verksamhet utförs ideellt med ingen eller en symbolisk ekonomisk ersättning. Det är många som gör en insats, som till exempel scoutledare, stödperson på kvinnojour eller språkstödjare. Både traditionella ideella föreningar och sociala plattformar som facebookgrupper erbjuder möjligheter för den som vill att arbeta ideellt.

Den som engagerar sig i frivilligt ideellt arbete får ofta mycket tillbaka. Det kan vara utlopp för sina intressen, delaktighet i en social gemenskap och en känsla av mening och att göra nytta. Vi Socialdemokrater ser positivt på detta engagemang. Det är viktigt att motivet för att ha frivilligarbetare ska vara ökad delaktighet och förankring, inte att verksamheten ska göra vinst. Det är också viktigt att engagemanget är hållbart så att de som engagerar sig inte slits ut.

Förutom de ideellt engagerade har flera organisationer inom det civila samhället anställd personal. Det är en unik arbetssituation där det kan uppstå spänningar mellan frivilligt ideellt engagerade och anställda. Det är viktigt att öka kunskapen om

civilsamhällets förutsättningar och stödja civilsamhällets organisationer med kunskap och verktyg så de kan utveckla ett anpassat ledarskap.

Vi vill:

- Värna de frivilliga ideella insatser som görs i det civila samhället och säkra att de arbetsinsatser som görs ideellt inte utnyttjas.
- Att frivilligt arbete ska arrangeras av det civila samhällets organisationers på deras egna villkor och inte av staten eller kommunerna.
- Öka kunskapen och forskningen om ledarskap och arbetsgivaransvar under de unika förutsättningar som råder i demokratiskt styrda idéburna verksamheter.

Stärka demokratin

Idéburna organisationer bidrar till stärkt demokrati. Det ideella engagemanget finns i alla grupper i samhället, men i varierande grad. Socialt utsatta och personer med invandrabakgrund engagerar sig i mindre utsträckning än andra i föreningsliv. Kvinnor och män engagerar sig olika mycket, på olika nivåer och i olika typer av organisationer. I forskning beskrivs arketyper av den ideellt engagerade som en person som är aktiv på flera områden, välutbildad och socioekonomiskt välförankrad, har barn, är svenskfödd och kommer från en familj med tradition av föreningsarbete. Vi Socialdemokrater vill bidra till bättre förutsättningar för det civila samhället att engagera en större mångfald människor, i nuvarande organisationer eller i nya organisationer som växer fram.

Det är samtidigt viktigt att värna idéburna föreningars frihet att organisera sig som de vill och bygga gemenskaper och utveckla idéer utifrån till exempel ålder, kön eller etnisk bakgrund. Att först mötas i en trygg miljö med den egna gruppen för att sedan gemensamt agera i samhället kan vara en bra metod, i synnerhet för grupper med mindre makt.

Jämlikhet

Organiseringen av arbetare har varit avgörande i kampen för ett mer jämlikt samhälle. Arbetarrörelsens folkrörelser har tydliggjort klassperspektivet och gett utsatta grupper makt att förändra. Vi socialdemokrater ser med oro på att socioekonomiskt svagare grupper och socialt utsatta personer är mindre engagerade i föreningsliv än socioekonomiskt starkare grupper.

Vi vill:

- Skapa förutsättningar för att alla ska ha möjlighet att delta i idéburna organisationer, till exempel genom ekonomiskt stöd så att medlemsavgifter kan hållas låga och tillgång till billiga och bra möteslokaler. Den egna

plånboken eller det egna sociala nätverket ska inte avgöra vem som kan engagera sig.

- Bidra till att andelen i socioekonomiskt svaga och socialt utsatta grupper som är engagerade i idéburna organisationer ökar.

Jämställdhet

Under stor del av 1900-talet var det civila samhället starkt mansdominerat, precis som samhället i övrigt. En växande kvinnorörelse var en reaktion på det och har påverkat både samhälle och de idéburna organisationerna. Idag har nästan lika stor andel kvinnor som män ett ideellt engagemang. Sektorn är dock inte jämställd. Kön spelar roll för vilket arbete människor gör, i vilken del av den ideella sektorn och på vilken nivå inom organisationen. Än idag behandlas och värderas också kvinno- respektive mansdominerade organisationer olika. Socialdemokraterna är ett feministiskt parti och vill bidra till att civilsamhället blir jämställt och kan verka för ökad jämställdhet i samhället.

Vi vill:

- Att flickor och pojkar, kvinnor och män, ska ha lika möjligheter att engagera sig i och få ledande positioner i föreningar i civilsamhället.
- Öka kunskapen om hur resurser till civilsamhället fördelas mellan kvinno- respektive mansdominerade organisationer, för att kunna arbeta för en jämställd fördelning.

Integration

Det civila samhället är en viktig arena för integration i vårt allt mer segregerade samhälle. Här finns möjligheter att mötas kring ett gemensamt intresse eller en gemensam idé oavsett ursprung. Flera frivilligorganisationer gör stora insatser för att erbjuda aktiviteter till nyanlända och mötesplatser mellan personer med svensk och utländsk bakgrund. Dock är personer med invandrarbakgrund i mindre grad engagerad i det civila samhället än personer med svensk bakgrund.

Vi vill:

- Att alla, oavsett om personen har svensk eller utländsk bakgrund, ska ha lika möjligheter att engagera sig i och få ledande positioner i civilsamhället.
- Öka stödet till föreningar i områden där det bor en stor andel personer med utländsk bakgrund och till föreningar som vill engagera sig i dessa områden med syfte att uppnå en organisationsgrad och föreningstäthet som motsvarar andra områden.

- Att civilsamhället ges goda möjligheter att bidra till integration. Idéburna organisationer ska ges möjlighet att erbjuda aktiviteter och grundläggande föreningskunskap till nyanlända.

Diskriminering

För att bekämpa diskriminering i samhället, utifrån diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder, är det viktigt att grupper som upplever diskriminering kan organisera sig och föra sin talan. Vi Socialdemokrater vill att den kunskap och erfarenhet av diskriminering och arbete mot diskriminering som finns i civilsamhället tas tillvara.

Diskriminering förekommer inom både inom enskilda organisationer och i det civila samhället i stort ifråga om i vilken utsträckning olika organisationer får stöd och genomslag. Det behövs ett fortsatt arbete för ett civilsamhälle utan diskriminering som är öppet och tillgängligt för alla.

Vi vill:

- Ta tillvara den kunskap och erfarenhet om diskriminering och hur den kan bekämpas som finns i civilsamhället, till exempel i funktionsrörelsen, ungdomsrörelsen, pensionärrörelsen och hbtq-rörelsen.
- Stötta tillgänglighetsarbetet i civilsamhället så att personer med funktionsvariation får möjlighet att delta i de idéburna organisationer de vill.
- Stötta ett aktivt arbete för att motverka diskriminering utifrån samtliga diskrimineringsgrunder inom det civila samhället.

Motverka våldsbejakande extremism

En del nätverk och sammanslutningar utgör hot mot demokratin. Det tydligaste exemplet är de grupper som understödjer våldsbejakande extremism. Det är helt oacceptabelt och det behövs insatser från myndigheter, kommuner och det civila samhället för att motverka detta.

Det finns exempel på att radikalisering har förekommit i grupper som fått del av samhällets stöd. Det förtroende som samhället visar civilsamhället ska inte kunna utnyttjas för våldsbejakande och antidemokratiska budskap. Som en del av överenskommelsen om åtgärder mot terrorism tas det fram ett förtydligt demokratikriterium för offentligt stöd. Detta måste komma på plats snarast.

Flera organisationer i det civila samhället gör ett viktigt arbete mot våldsbejakande för att stödja personer som vill lämna våldsbejakande miljöer. Vi socialdemokrater vill att det ska finnas goda förutsättningar för det arbete.

Vi vill:

- Att inga offentliga bidrag ska gå till våldsbejakande budskap eller extremistiska organisationer.
- Stödja civilsamhällesorganisationers arbete med att motverka våldsbejakande extremism och hjälpa personer som vill lämna våldsbejakande extremistiska grupper.

Varken stat eller marknad – värna det civila samhällets särart

Det civila samhällets organisationer i Sverige är fristående och självständiga från staten. Att bilda en förening eller ett kooperativ är ett sätt att lösa gemensamma behov som skiljer sig från lösningar inom ramen för marknaden, staten eller familjen. Organisationerna arbetar primärt med samhällliga mål som medlemmarna vill lösa eller har nytta av. Syftet är inte att göra vinst och det är inte heller möjligt att göra några stora vinster på verksamheten utan eventuellt överskott återinvesteras i regel i verksamheten. Det finns inte *en* entreprenör som själv tar risken och startar upp en verksamhet utan risken delas på organisationens medlemmar och de styr verksamheten tillsammans.

Civilsamhället är komplext och organisationerna ser väldigt olika ut. Ett sätt att beskriva det är att civilsamhället i Sverige har tre olika ben. Det första benet är det ideella föreningslivet som helt bygger sin verksamhet på människors frivilliga engagemang, det andra benet är idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärd med anställd personal och det tredje benet är den sociala ekonomin, eller civilsamhällets företagande, med verksamheter inom olika sektorer som primärt arbetar med samhällliga mål eller medlemsnytta, är demokratiskt styrda och återinvesterar eventuellt överskott.

Ideell föreningsverksamhet ska inte likställas med privat näringsverksamhet

På senare år har det skett en glidning där ett antal myndigheter hävdar att samma regler som gäller för privat näringsverksamhet ska gälla ideell föreningsverksamhet. Ibland har frågan kommit upp för att ett företag drivit ett rättsfall, ibland har myndigheterna agerat på eget initiativ, ofta med hänvisning till EU-lagstiftning. Denna utveckling förändrar förutsättningarna för ideell föreningsverksamhet och tvingar föreningarna att anpassa sig till lagstiftning som är skriven för vinstsyftande aktörer på en marknad, alltså för aktörer som agerar utifrån en helt annan logik.

Några frågor som har varit aktuella är ideella föreningars momsbefrielse, om föreningars serveringsverksamhet ska lyda under Livsmedelsverkets regler om hygien och personalens utbildning som gäller för restauranger och om Arbetsmiljöverkets riktlinjer för minderårigas arbete ska gälla även ideellt föreningsarbete. Konkurrensverket har hävdad att ideell föreningsverksamhet och privat näringsverksamhet ska likställas.

Socialdemokraterna anser att det ideella föreningslivets inte ska lyda under marknadslogikens regler. Den här glidningen har skett i strid med en bred politisk enighet om att värna det civila samhällets särart. Det är samtidigt viktigt att säkerhetsställa att regler som är skapade för det ideella föreningslivet inte missbrukas av vinstdrivande aktörer. Vi anser att det är nödvändigt att i grunden genomlysas dessa frågor och skapa en hållbar politik.

Vi vill:

- Värna det ideella föreningslivets särart. Ideell föreningsverksamhet ska inte behöva anpassa sig efter regler utformade för kommersiell verksamhet.
- Ta fram riktlinjer för hur myndigheter ska hantera ideell föreningsverksamhet som värnar civilsamhällets särart.

Stödja idéburen verksamhet som utförare av offentligt finansierad välfärd

Det civila samhällets organisationer i Sverige har varit med och utvecklat den svenska välfärdsmodellen, i samspel med staten och kommunerna. Viktiga sociala reformer har ofta initierats av folkrörelser. Flera av de välfärdstjänster som i dag är offentligt styrda och finansierade startades som verksamheter drivna av idéburna föreningar. Idéburna organisationer är fortfarande viktiga för lyfta fram brister i samhällsbygget och hitta lösningar. De kan agera som sociala innovatörer som ser samhällsproblem, beskriver dem och utvecklar metoder för att lösa dem.

Vi socialdemokrater anser att idéburna utförare i offentligt finansierad välfärd tillför en särskild kvalitet. De bidrar till en mångfald där medborgarna får möjlighet att välja verksamheter med olika idéburen inriktning. I idéburna verksamheter finns också en större möjlighet för medborgarna att vara delaktiga. Vi vill att medborgarna ska bli mer av medskapare i välfärden snarare än kunder.

En större mångfald i välfärden var ett viktigt argument för att öppna upp för fler aktörer att bedriva offentligt finansierad välfärd. De lagar för upphandling och kundvalssystem som har införts har emellertid följt en marknadslogik som passat bäst för de vinstdrivna företagen. Effekten är att andelen privata vinstdrivna företag

inom välfärden som har ökat medan andelen idéburna utförare ligger kvar på samma andel som före marknadsreformerna, ungefär 3 procent av välfärdssektorn.

Socialdemokraterna vill att andelen idéburna utförare i välfärden ska öka. Samhället står idag inför stora och komplexa utmaningar som vår välfärd behöver möta. För att klara det behöver hela Sveriges fulla engagemang och innovationskraft bidra. Vi behöver skapa ett läge där offentliga aktörer naturligt börjar våga bjuda in och samarbeta med sociala entreprenörer, sociala företag och den övriga sociala ekonomin för att tillsammans hitta nya lösningar på de utmaningar som båda parter vill lösa. Vi behöver påskynda en systemförändring där socialt företagande och social innovation blir en naturlig del i utvecklingen av ett hållbart samhälle. En kommun som varit föregångare på området är Norrköping, som utvecklat arbetssätt och finansieringsmodeller som möjliggör för sociala aktörer att bidra till att utveckla och förändra välfärden. Det socialdemokratiska ledarskapet har här varit avgörande för att driva på denna förändring.

Det är inte rimligt att samma villkor ska gälla för idéburna organisationer som för det privata näringslivet. Vi anser att idéburna aktörer bör få särskilda regelverk eller undantag från viss lagstiftning, till exempel vid upphandling och i valfrihetssystem. För att det ska bli möjligt att ha andra regler för idéburen verksamhet än privata vinstdrivna företag är det viktigt att ta fram en rättssäker definition av vilka aktörer som räknas som idéburna utförare. Definitionen måste ställa tydliga krav på demokratisk uppbyggnad, sociala mål och att överskott återinvesteras. Kravet på återinvestering måste finnas även vid försäljning av verksamheten.

En ökad andel idéburna utförare i välfärden innebär inte att välfärdsarbetet ska utföras av volontärer. Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att skilja på professionellt välfärdsarbete och ideellt arbete. Volontärer ska inte ersätta välfärdens proffs i offentligt finansierade välfärdsverksamheter, även om verksamheten sker i idéburna organisationer.

En samverkansform mellan den idéburna och den offentliga sektorn som utvecklats under senare år är Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Syftet med IOP är att stötta en idéburen verksamhet som hanterar ett samhällsproblem, till exempel en kvinnojour eller ett behandlingscenter för tortyrskadade. I IOP-avtalet bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge avtalet ska gälla och andra särskilda förutsättningar. Socialdemokraterna anser att denna samverkansform är intressant och bör utvecklas vidare.

Samtidigt som vi vill ge idéburna utförare goda förutsättningar att bedriva välfärdsverksamhet vill vi också värna de idéburna föreningarnas funktion som röst i

samhällsdebatten. Det är viktigt att idéburen verksamhet inte begränsas av att de har en servicefunktion utan är fria att agera som opinionsbildare och skapa nya lösningar.

Vi vill:

- Skapa goda förutsättningar för idéburen verksamhet inom offentligt finansierad välfärd och ta fram en rättssäker definition av idéburen verksamhet.
- Att professionellt välfärdsarbete i den offentligt finansierade och styrda välfärden ska utföras av betalda välfärdsarbetare, även hos idéburna utförare.
- Utveckla lagstiftning och regelverk som är anpassade för idéburna utförare av offentligt finansierad välfärd, till exempel i upphandlingslagstiftning, valfrihetssystem och idéburet offentligt partnerskap, IOP.

Stärka civilsamhällets företagande och social innovation

Kooperationer, ideella föreningar, ömsesidigt ägda föreningar och bolag samt stiftelser med ideella syften är några av den mångfald av former för företagande som finns inom den sociala ekonomin. Det som utmärker civilsamhällets företagande är att organisationerna primärt arbetar med samhällliga mål eller medlemsnytta, återinvesterar vinsten, bygger på demokratiska värderingar och är fristående från staten.

Den kooperativa formen är absolut vanligast när civilsamhället driver företagande. Kooperationen har varit framgångsrik i Sverige och drev på utvecklingen för våra sociala välfärdssystem som från början var sociala innovationer. Genom medlemskap och engagemang får människor inflytande och kontroll över verksamheten på ett helt annat sätt än som kund, eller som medborgare. Därför kan Kooperationen och hela den sociala ekonomin spela en viktig roll när den svenska modellen utvecklas.

Det är bra för samhällsutvecklingen att denna sektor växer. Den har visat sig vara överlevnadskraftig vid ekonomisk kris. Den har en stabiliserande effekt på samhällsekonomin eftersom den utgår från människors behov och inte aktieägares vinst. Kapitalet är inte lika rörligt som i det privata näringslivet och avkastningskraven är långsiktiga. Vi socialdemokrater vill att den sociala ekonomin ska bli en större del av samhällsekonomin. Vi tror att det stärker demokratin och tilliten i samhället.

Socialdemokraterna vill skapa goda förutsättningar för sociala innovationer. Sociala innovationer kan uppstå inom idéburna föreningar och civilsamhällets företagande eller när olikheter möts och konstruktiva diskussioner förs om de konflikter som uppstår, till exempel i idéburet offentligt partnerskap eller i ett partnerskap mellan idéburen verksamhet och privat företagsverksamhet.

Under senare år har det skapats ett momentum i den sociala ekonomin över hela landet. Bland annat etableras innovationshubbar, kapital söker sig till sociala investeringar och nya digitala tekniker påskyndar utvecklingen. Samtidigt är det fler och fler kommuner som börjar använda sig av idéburet partnerskap och som ser möjlighet att utveckla sin verksamhet genom social innovation. Den socialdemokratiskt ledda regeringens satsningar har tagits väl emot. Det är en bra tid att göra ännu mer för att utveckla denna sektor.

Vi vill:

- Stimulera tillväxten av civilsamhällets företagande genom att bland annat sprida goda exempel, stimulera utvecklingscentra för kooperativt ägande i alla kommuner, liknande Coompanions verksamheter i alla län, och att myndigheter som Tillväxtverket, Vinnova och Almi fortsätter med det uppdrag de har fått av den socialdemokratiskt ledda regeringen att stödja civilsamhällets företagande.
- Undanröja hinder för tillväxt av civilsamhällets företagande och förenkla regler på liknande sätt som gjorts för småföretag.
- Utveckla en strategi för social innovation och socialt entreprenörskap som bidrar till ökad mätbarhet och resultatredovisning för verksamheternas effekt och nytta och utvecklar möjligheterna till finansiering av social innovation och sociala företag.
- Främja hållbara marknader för sociala företag genom att skapa större efterfrågan för deras tjänster hos kommuner, landsting och myndigheter. Här ingår bland annat att utveckla kunskapshöjande insatser, upphandlingsstöd och spridning av goda exempel.
- Stödja forskning och sprida kunskap om den sociala ekonomin.